

NATURSTYRELSEN
Kronjylland
J.nr. NST-2111-00002
Ref. jgh
Den 14. juni 2011

Høringsnotat

Vedr. udkast til driftsplan for Naturstyrelsen, Kronjylland 2010 - 2025

Der er modtaget høringssvar fra følgende:

1. Danmarks Naturfredningsforening, Favrskov
2. Favrskov Kommune
3. Hjemstavnsforeningen "Busbjerg"
4. Dansk Land- og Strandjagt
5. Danmarks Naturfredningsforening, Viborg
6. Else Marie og Jørgen Buus, Hald Ege
7. Syddjurs Kommune
8. Beboerforeningen ved Gjerrild Nordstrand

Høringssvarene ligger tilgængeligt på internettet sammen med driftsplanen.

1. Danmarks Naturfredningsforening, Favrskov har en række bemærkninger og skriver bl.a.;

Vedr. Hjermind Skov så har DN en generel betragtning vedr. udleje af jagten på statens arealer. DN mener at den bør udfases. Af mere specifikke kommentarer så ønsker DN at der i jagtlejekontrakterne står at jagten udføres på et bæredygtigt grundlag, samt at der hverken udsættes vildt eller fodres for vildtet.

Jagten og vildtforvaltningen i statsskovene udføres inden for rammerne af lovgivningen på området. Jagtloven i sig selv er med til at sikre en overordnet bæredygtighed. Dertil kommer enhedens kendskab til arealerne og vildtet på disse, som er med til at sikre bæredygtigheden er lokalt fundet. Hvilket er udgangspunktet for lejeaftalerne for de få arealer enheden lejer ud til jagt.

Det tilsigtes, at der i statsskovene skal drives jagt og foretages vildtpleje på en sådan måde, at der opretholdes sunde, afbalancerede og rige bestande af de jagtbare vildtarter. Disse bestande er medvirkende til at sikre skovgæsterne oplevelsesmuligheder. Hertil kommer, at der fra disse bestande vil ske udvandring til omkringliggende arealer.

Generelt gælder, at jagtintensiteten på de statsejede arealer er væsentligt lavere end på tilsvarende privatejede arealer.

Formålet er således, på linje med andre aktiviteter i skovdriften, at tage hensyn til vildtet, samt at begrænse de skader, vildtet kan give anledning til. Samtidig med at der tages hensyn til befolkningens rekreative behov, kultur-historiske traditioner, samt ønsket om, at statsskovene kan virke som vildtreservoir for egnen.

Vedr. Busbjerg så opfordrer DN NST til at koordinere plejen af arealet med hjemstavnsforeningen og Favrskov Kommune. DN har ydermere et ønske om et statsligt opkøb af et nabo areal, således at der kan foretages nedskæring af trævækst.

Naturstyrelsen har ikke midler til opkøb af private arealer i området. Forslaget – selv om det er tænkt i en helhed - er ikke muligt. Tværtimod har styrelsen længe gerne villet sælge det lille areal ved Busbjerg. Selvfølgelig med de rettigheder som offentligheden nyder i dag. Plejeindsatsen på Busbjerg bliver allerede i dag koordineret med hjemstavnsforeningen og Favrskov kommune.

Vedr. Kjællinghøl så har DN et ønske om at der etableres en hundeskov ved, som kan tilgodese hundeejere fra både Bjerringbro og fra den nordvestlige del af Favrskov Kommune.

Etablering af hundeskov på Kjællinghøl-arealet er vanskelig, da hovedparten af arealerne enten afgræsses med husdyr som led i naturplejen, eller fungerer som aktivitetsområde for skolebørn i forbindelse med Viborg Naturskoles afdeling på Kjællinghøl. Naturstyrelsen vil dog gerne se på, om der kan findes en placering af et mindre hundeskovsareal i området. Viborg Kommune ejer arealer tæt ved Bjerringbro som nok vil være mere egnede til hundeskov for byområdet.

Vedr. bro ved Gudenåen så har DN et ønske om at arealerne ved Busbjerg og Kjællinghøl knyttes nærmere sammen via et stisystem.

Naturstyrelsen kan ikke etablere et stisystem på privat jord fra Gudenåen og op til Busbjerg. Det vil være naturligt om det er Favrskov Kommune som bliver tovholder på et sådant projekt, idet det er kommunen der administrerer offentlighedens adgang i naturen. Ydermere er det kommunen som plejer trækstien langs Gudenåen.

Viborg Kommune arbejder på etablering af en bro over Gudenåen og tilgængelighed via tilsluttede stisystemer. Dette sker i samarbejde med Favrskov Kommune og for så vidt angår Naturstyrelsens arealer på Kjællinghøl, også i samarbejde med styrelsen.

Vedr. Lysnet så ønsker DN at p-pladser og stisystemet i området udbedres. DN vil meget gerne om træerne i det nordvestlige hjørne fjernes. DN ønsker ikke at der foretages afgræsning af lergraven med de mange orkideer. DN er i tvivl om krattet ved mosen i den vestlige del skal bevares i fri succession. Endelig så har DN også et overordnet ønske om der skal ske en koordineret planlægning for det statslige areal og de fredede arealer i Bjerre Skov. Ligesom DN foreslår at NST koordinerer plejen af Lysnet med Favrskov Kommune, der foretager pleje af fredede arealer syd for Lysnet. Endelig har DN også et forslag til statsligt opkøb af et naboareal med naturtypen overdrev.

Naturstyrelsen agter ikke at afgræsse lergraven, men alene overdrevs- / græsarealerne vest for graven. Der er opnået en aftale med naboen, som har kreaturer. Teksten kan misforstås og er derfor rettet til.

En overordnet koordineret planlægning med de fredede arealer ved Bjerre Skov, som ligger nord for Lysnet eller overdrevsarealerne syd for Lysnet. Naturstyrelsen er naturligvis lydhør for et forslag

der måtte omfatte arealet ved Lysnet. Hvilket også gælder formidling af hele området, så vil NST, KJY gerne bidrage med tekster, fotos og anden ekspertise.

Naturstyrelsen har ikke midler til opkøb af private arealer heller ikke i dette område. Så forslaget er p.t. ikke muligt.

Plejeniveauet for publikumsfaciliteter søges løbende afstemt ud fra samspillet mellem de midler der er til rådighed og antallet af besøgende på en given lokalitet. Stien ved Lysnet er anlagt som en trampesti, og planlægges videreført som sådan. En fugtig strækning af stien ved den vestlige P-plads søges udbedret, så snart økonomien tillader det. P-pladser og sti slås 1-2 gange årligt. Bevoksningen i det nordvestlige hjørne planlægges fjernet i planperioden.

2. Favrskov Kommune har kommentarer til de to mindre arealer Lysnet og Busbjerg.

Vedr. Lysnet fremhæver kommunen at; et stisystem i området er ønskeligt af hensyn til publikum og den rekreative oplevelse af området, at tidligere tiders bortkastning af murbrokker ikke hører hjemme på skråningerne af lergraven, samt at matr. nr. 3v bør holdes lysåbent, idet kommunen har registreret naturtypen overdrev på arealet.

Naturstyrelsen vil give offentligheden en bedre oplevelse af arealet end den der bliver tilbudt i dag. Der er således i løbet af driftsplanprocessen opsat velkomstavler ved de to parkeringspladser. Stierne vil blive slået to gange i løbet af sæsonen og stierne afmærkes. NST vil gerne indgå i et samarbejde med Favrskov Kommune om pleje af arealerne ved Lysnet, så de vedbliver at fremstå som de beskyttede naturtyper, der er registreret på arealerne.

For Busbjerg's vedkommende anbefaler kommunen at NST kontakter hjemstavnsforeningen inden der ryddes opvækst på arealet. Kommunen anbefaler endvidere at den del af NST'areal, der er udset som urørt skov afgræsses, idet området står tæt med ørnebregner. Hvilket bl.a. er en trussel mod den rødlistede Tapeser-fugleedderkop.

Kommunen ønsker at indgå i samarbejde med NST, KJY om de lysåbne naturtyper.

I driftplanoplægget står, at den fredede del af Busbjerg ryddes for skov i planperioden. Men da der ikke i fredningsteksten står at eksisterende løvskov i "gryden" skal ryddes, har NST, KJY besluttet at taget sætningen om at skovholmen skal ryddes ud af den endelige plan.

Arealet udenfor fredningen består af hovedsageligt af åben ege- og birkeskov med undervækst af græs – og ørnebregner. Udlæg af dette areal til urørt skov, umuliggør en fremtidig pleje, som ønsket af Favrskov kommune. Derfor har NST, KJY taget denne del af ud af driftsplanen.

3. Hjemstavnsforeningen "Busbjerg" har to væsentlige bemærkninger til driftsplanen, nemlig at de ikke ønsker en urørt skov som kulisse til deres årlige friluftsskuespil, samt at de gerne, hvis muligheden opstår, vil overtage statens areal ved Busbjerg.

Naturstyrelsen vil gerne gå ind i en dialog vedr. driften af arealet ved Busbjerg, både med hjemstavnsforeningen, men også med Favrskov Kommune.

Arealet udenfor fredningen består af hovedsageligt af åben ege- og birkeskov med undervækst af græs og ørnebregner. Udlæg af dette areal til urørt skov, umuliggør en fremtidig pleje, som ønsket af Favrskov Kommune. Derfor har NST, KJY taget denne del af ud af driftsplanen. Dette kan måske også imødekomme de udfordringer som Hjemstavsforeningen peger på med urørt skov. Naturstyrelsen er også åben for en forhandling med Hjemstavsforeningen om et eventuelt salg af arealet til foreningen.

4. Dansk Land- og Strandjagt (DLS) peger på en række punkter der vedrører såvel styrelsens overordnende politik for jagt, men også konkrete forhold på NST, KJY. DLS mener at der på samtlige NST arealer bør opsættes informationstavler, der fortæller at dette areal er offentligt.

NST, KJY arbejder i disse år på at revidere informationstavlerne ved alle vore p-pladser, således at der en bedre formidling af vore arealer til de besøgende. Velkomstavlerne kan i de større af områder suppleres med vandretursfolderne og på mindre arealer med lokale foldere. Sidstnævnte er ved at blive udviklet på flere af vore arealer på Djursland, men tænkes udført på flere af vore arealer over hele enheden.

DLS ser positivt på det udbredte valg af løvtræer på bekostning af nåletræ. Ligesom DLS og hilser anlæg af vildtmarker velkomment.

Konverteringen af nåletræ til løvtræ er et led i både certificeringen og i styrelsens træartspolitik. Der netop har fokus på stabile hjemmehørende træarter.

DLS foreslår anlæg af flere hundeskove, især i bynære skove, men også i nærheden af sommerhusområder.

NST, KJY har etableret hundeskove på en række af vore arealer, hvoraf flere er placeret i nærheden af Viborg og Randers. NST, KJY er lydhør for nye forslag.

DLS ønsker flere publikumsjagter og at NST begynder at udleje jagten i dele af nationalparken. Men DLS ønsker ikke at jagten udlejes ved licitation, idet det er prisdannende for resten af markedet, med den uhensigtsmæssige konsekvens at jagtleje ofte bliver for høj.

Det er NST, KJY's oplevelse at publikumsjagter ikke er så eftertragtede som tidligere. Enheden afholder i samarbejde med Danmarks Jægerforbund hvert år en publikumsjagt på arealerne ved Kalø. Disse arrangementer har de sidste år haft en vigende tilslutning til trods for en ihærdig informationsindsats. Derimod er enhedens arrangementer for nyjægere meget eftertragtede. Ved disse arrangementer har NST en god mulighed for at formidle god jagtetik.

DLS finder det uhensigtsmæssigt, at der på store dele af NST, KJY's arealer ikke foregår jagt, hvilket efter DLS' opfattelse påvirker bestandene og den biologiske mangfoldighed i negativ retning.

Der er ingen jagtfredninger på NST, KJY's arealer, men generelt friholdes de større søer (søer over 2 ha) for jagt, dette gælder også søerne ved NST, KJY.

Derudover har NST, KJY har pålagt sig selv administrative bånd i forhold udøvelsen af jagten i et enkelt område, nemlig Mols Bjerge. Baggrunden for dette er, at et jagtstop var nødvendigt for gennemførelsen af processen i forbindelse med fredningssagen. I Mols Bjerge har NST, KJY i hele

perioden fra 1984 fastholdt en politik med jagtfrit-område. Men med den undtagelse at vi selv kan foretage beskydning af nødlidende vildt m.v. eller skadevoldende vildt i forhold til husdyr. Nu da Mols Bjerge er blevet en central del af Nationalpark Mols Bjerge har NST, KJY ikke tænkt sig at ændre denne politik foreløbig.

Endelig savner DLS en bedre markering af vandløb, bække og grøfter i arealbeskrivelserne, samt om der er frit fiskeri.

NST har ikke en særskilt interesse for naturtypen vandløb og har derfor ikke fremhævet denne frem for andre naturtyper. Under de enkelte arealvise beskrivelser er vandløbssystemerne nævnt hvis der er særlige naturværdier knyttet til disse.

NST, KJY har noteret ønsket om en bedre angivelse af hvor der er frit fiskevand på enhedens arealer. Derfor er teksten ændret således, at der er under friluftsaftsnettet i de arealvise beskrivelser oplyses hvis der mulighed for frit fiskeri. Det gælder for beskrivelser der omfatter Hald, Ind- og Ud Skovene, Randers By og Mols Bjerge. Der henvises til hjemmesiden med alle friluftsfaciliteter www.udinaturen.dk, her kan man læse en nærmere beskrivelse af de enkelte muligheder.

Endelig er der mange muligheder for kystfiskeri fra vore arealer. Især ved Kalø, Dragsmur, Sletterhage, Strandkær Strand og Holme Strand. Alle steder er det let at parkere. Dragsmur og p-pladsen ved Kalø Slotskro benyttes til at sætte joller i vandet som udgangspunkt for jagt og fiskeri.

Femmøller Å løber gennem en del af styrelsens areal. Det er en af havørredens få gydepladser, hvorfor åen er friholdt for fiskeri. En politik som NST, KJY deler med Naturhistorisk Museum, Molslaboratoriet, som ejer en meget lang strækning af den modsatte bred.

5. Danmarks Naturfredningsforening, Viborg har detaljerede bemærkninger til de arealer der ligger inden for Viborg Kommune.

Vedr. Viborg Plantage og Hald peger DN på at Koldbæk bør restaureres for så vidt angår den lange rørlagte del fra Egeskovvej til umiddelbart vest for Alhedestien. For så vidt angår den øvre del af Kold Bækken og evt. i forbindelse med at den oprindelige mose, "Langmose" genopstår. DN bemærker at der ikke står noget om Dollerup Mølledam.

NST, KJY har gennemgået DN's bemærkninger vedr. den øvre del af Koldbækken, og er enig i vurderingen af, at denne del af Koldbækken oprindeligt har været en del af Langmose. Derfor skal det undersøges om en restaurering af den øvre del af Koldbækken snare skal omfatte en tilbageførsel til naturtypen mose. Dette kan eksempelvis gøres ved at undlade restaureringen af vandløbet, evt. forstærket med en aktiv indgriben i det eksisterende vandløb. Afhængig af effekten på omgivelserne kan man lade den naturlige vandstand være rådende på arealet. Teksten rettes i de arealvise beskrivelser.

Derudover foreslår DN at Koldbækken nedstrøms fra Egeskovvej skal blotlægges fra dets nuværende rørføring. Denne del af Koldbækken løber ikke på statens arealer og NST, KJY vil derfor opfordre DN at kontakte Viborg Kommune for at en evt. gennemførelse af denne del af projektet.

Vedr. Klostermarken foreslår DN at udsigten fra flagbakken genskabes/ vedligeholdes, at tankgrav blotlægges og friholdes for træer og buske, at der etableres en udsigtsbænk nord for "tyrens røvhul", og endelig at hundeluftningsområdet udvides.

NST, KJY vil genskabe dele af udsigten fra flagbakken via tynding eller egentlig rydning af kiler i den selvsåede egebevoksning på bakkens vestside.

Hvis der med "tankgrav" sigtes til den gamle lergrav vest for "Flagbakken", har vi noteret en blotlægning af graven som en af de kommende års arbejdsopgaver.

Udsigtsbænk nord for "Tyrens Røvhul": NST, KJY udviser en vis tilbageholdenhed med etablering af nye bænke, og der er i forvejen en bænk lige syd for omtalte vandhul. NST, KJY indgår dog gerne i en konkret dialog om der er stort behov for en ny bænk eller behov for at flytte den eksisterende.

Den nuværende udstrækning af hundeluftningsområdet, som blev etableret ved NST, KJY's overtagelse af området, er et kompromis mellem flere interesser. En udvidelse af området til hundeluftning vil kollidere med naturplejen med græssende dyr og med hensynet til andre friluftinteresser i området. Hundeskovens udstrækning vil derfor ikke blive udvidet.

Vedr. Sundstrup arealerne foreslår DN en bedre skiltning til arealerne samt stramning af teksten, således at det fremgår at den østlige mark ved Sundstrup skal tages ud af omdrift i driftsplanperioden.

En bedre skiltning ved opholdsarealet nord for Sundstrup by vil blive gennemført i planperioden. En forbedret skiltning til arealerne syd for Sundstrup by er ønskelig, men kræver medvirken fra kommune og private lodsejere, da adgangsvejene til arealet forløber over privat areal.

Efter driftplanrevisionen er sat i proces og de arealvise beskrivelser er skrevet er omdriftsarealet ved Sundstrup sat til salg. Dette er sket i den almindelige gennemgang af mulige indtægter for styrelsen.

Vedr. Vindum Skov giver DN NST stor ros den igangværende og kommende naturpleje med genskabelse af naturlig hydrologi i området. Projektet omkring genskabelsen af Filsø Mosekomplekset får også ros af DN.

Vedr. Hjermind Skov er DN også meget tilfreds med den igangsatte naturgenopretning og pleje omkring de mange moseområder. Desuden hilser DN afviklingen af pyntegrøntarealerne velkomment.

Begge tiltag vedr. naturlig hydrologi og afviklingen af pyntegrøntarealerne er en naturlig følge af styrelsens naturnære skovdrift samt naturskogsstrategien.

6. Else Marie og Jørgen Buus har bemærkninger til henholdsvis egeskoven ved Hald Ege og Skarvkolonien ved Hald Sø.

Vedr. Hald Ege så bør der snarest gøres noget ved egeskoven, da bøgene breder sig meget. Det samme gør hassel og ahorn og skoven bliver mørkere og mørkere. Det er vel 25 år siden, at der sidst er fældet på denne skovpart.

Der er i de seneste 15 år foretaget rydninger i den nordvestlige og sydvestlige del af egeskoven. I 2010 er påbegyndt rydninger af Bøg og andre skyggetræarter i de centrale og østlige dele. Arbejdet

videreføres løbende gennem planperioden. Det bemærkes at frivillige naturinteresserede deltager i arbejdet. Hassel hører naturligt hjemme som undervækst i egeskoven, men kan overvejes stævnet i nogle områder, hvis det ikke er i konflikt med egeskovens status som urørt egeskov.

Vedr. Hald Sø så bør skarvkolonien begrænses, da skarven er ved at ødelægge hele arbejdet med opbyggelsen af sørredbestanden.

NST, KJY er netop gået ind i et forskningsprojekt der skal klarlægge hvilke faktorer der påvirker bestanden af sø-ørreder i Hald Sø. Projektet er ledet af Sektion for Ferskvandsfiskeri og -økologi i Silkeborg. I projektet indgår også den lokale skarvkoloni ved Hald Sø.

7. Syddjurs Kommune har ingen bemærkninger til udkast til driftsplanen for NST, KJY.

8. Beboerforeningen for Gjerrild Nordstrand har ingen bemærkninger til driftsplanen for Gjerrild Nordstrand, de ønsker blot at der foretages beskæring af nogle vilde roser på Betinavej.

Erik Rasmussen, Grenaa har i 2007 fremsendt nogle bemærkninger til plejen af arealet ved Gjerrild Nordstrand. ER mener at der bliver foretaget en al for hårdhændet pleje (nedskæring) af træerne langs kysten.

En gruppe af beboere ved Gjerrild Nordstrand har i 2008 skrevet til NST at de meget gerne vil medvirke til en rydning af forstranden ud for Stavnsborgvej.

Arealets beliggenhed mellem et sommerhusområde og havet er baggrund for den særlige opmærksomhed omkring tilgroningen med træer og buske.

Det meste af arealet er berørt af tidligere råstofindvinding og den efterfølgende reetablering, blandt andet med tilplantning i den vestlige del. Beplantningen var meget plantageagtig med anvendelse af forskellige arter af nåltræer. Samtidig skete der en ret massiv tilgroning med Gyvel og Rynket Rose.

I driften har NST, KJY gennem tiden arbejdet frem mod en mere naturlig skovtilstand i den vestlige del og fastholdelse og udvidelse af den lysåbne klit- og strandengsnatur i den østlige del.

Skovarealet har nu naturskovsagtig karakter domineret af Birk, Pil og Skovfyr, og rummer blandt andet en bestand af den relativt sjældne snylteplante Koralrod.

NST, KJY er godt i gang med at bekæmpe Rynket Rose og Gyvel ved slåning. Resultatet er godt, men der vil gå en årrække inden området naturlige vegetation genindvandrer, og tilgroning med nåltræer og birk standser.

Driftsplanforslaget giver en fin balance mellem de landskabsmæssige og biologiske muligheder. Samtidig er der gode friluftsmæssige muligheder, som især er bundet til strandarealet.

Høringsindlæg fra ejere af sommerhuse har også et "udsigtsmæssigt afsæt", hvor det gennem tiden har været et emne for ejere med en udsigtsmulighed, at friholde arealet for træer. Modsat har andre et ønske om at en skovtilgroning vil give bedre læforhold.